СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч: 233. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 7-го ЖОВТНЯ 1948. No. 233. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 7, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen {4-0807 4-0237} — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

РАДІОАСТРОНОМІЯ ВІДКРИЛА МУЗИКУ КОСМІЧНОЇ СФЕРИ

Ітака, Н. Й., 5 жовтня. — Прилади радару, винайдені під час другої світової війни для відкриття ворожих субмарин та літаків, причинилися тепер до відкриття нового світу звуків, які лунають у всесвіті, отже довкруги сонця і цілої небесної Молочної Дороги зір. З нагоди 80-ліття заложення університету Корнел зібралися на конференцію астрономи, фізики, електричні інженери і піоніри в висланні радієвих филь Вони дали початок до нової науки, званої „радіоастрономією". Їм вперше вдалося знайти науковий доказ на існування свого роду „сферичної музики", про яку говорив Пітаґорас ще перед 2,500 роками. Прибули науковці з різних країн, між ними з Англії й Канади. Вони були приявні на висвітлюванні двох замітних фільм. Одна показувала північне бугунове світло—„Аврора Бореаліс" — і виявила знаменні небесні штучні вогні, які, як здогадуються стоять у звязку з плямами на сонці і причиняються до „музики сонця"; друга фільма показує филювання поверхні сонця серед незвичайних явищ. Рухи, з цим звязані, захитують права ґравітації небесних тіл і так звані „права термодинаміки". Науковці стверджують існування температури в сонішних випарах на 35,000 ступнів Цельзія, хоч сама поверхня сонця виказує температуру тільки 6,000 ступнів центиграду. Ще дивніше це, що так звана „корона" яку можна завважати під час затьми сонця, має температуру цілого мільйона ступнів. Фільма обняла простір довкруги сонця широкий на 500,000 миль, високий нан 400,000 миль, а це дає 200 більйонів квадратових миль. Серед вибухів світла повстають незвичайні голоси, які можна буде передати по радіо, твердять науковці. При вмілім орудуванні радієвих висилень можна з тих голосів скласти навіть симфонію Бетовена. Оці відкриття дають спроможність астрономам пробити тайну космосу, якої вони не могли досі пробити телескопами.

НЕЗВИЧАЙНИЙ ВИПАД ЛУЇСА ПРОТИ ТРУМАНА

Синсинаті, у стейті Огайо.— На відритті конвенції Юнайтед Майн Воркерс виголосив предсідник цієї юнії, Джан Л. Луїс, одногодинну промову, в якій він, критикуючи президента Трумана, ужив таких гострих слів, яких досі не вжив жоден критик з Республиканської партії. Обвинувачення Луїса проти Трумана обіймали такі закиди, як „фарисейство", „трусливість" та „нездарність". Дослівно сказав Луїс в одному місці: „Він (Труман) цілковито не надається на своє становище. Його засади гнучкі і він не дбає про правду. Він не відзначається знанням жодного предмету. Він теж є злобний, має хитрі задуми і є небезпечним не тільки для майнерської юнії, але теж і для Злучених Держав". Луїс приписав Трумановi наложення кари на майнерську юнію, яку то кару, як твердить Луїс, мусять відробити шахтярі з нараженням свого життя.—Луїс є республиканцем, який одначе пішов з Рузвелтом при першій його кандидатурі.

26 ЮНІЙНИХ ПРОВІДНИКІВ ЗА ПІДТРИМКУ ДЛЯ ТРУМАНА.

Вашинґтон. — Двадцять шість юнійних провідників відвідали Білий Дім, щоб запевнити президента, що підтримають його кандидатуру при виборах. Це в більшій частині члени Американської Федерації Праці. Вони склали комітет під проводом Джорджа М. Гарісона. Під час розмови заявили, що вони представляють мільйони зорганізованих робітників, які стоять за кандидатуру Трумана й Барклія при осінних виборах. Коли Гарісона запитали, що він думає про Луїса, він сказав: „Не треба коментарів. Це є Луїс. Я певний, що він не представляє сентименту робітників Америки". — Гарісон є предсідником Братства Залізничих Бюрових Робітників і віцепрезидент Американської Федерації Праці.

СТЕЙТОВЕ БЮРО ДЛЯ ДІПІСТІВ У НЮ ЙОРКУ.

Едвард Корсі, стейтовий промисловий комісар, який водночас є головою стейтової Комісії для Здепласованих Осіб, оприлюднює, що комісія відкрила бюро під ч. 270 Бродвей. Воно має служити як осередок для інформацій і для координаційної діяльности.

ПРИЛОВИЛИ ЗОЛОТО МІЖНАРОДНОГО РІНҐУ.

Ню Йорк. — У нюйорській пристані вантажено до перевозу авто виробу Шевроле на корабель, який мав його перевести до Ротердаму. Одначе тому, що авто виявило незвичайну вагу, його провірили митні урядовці. При ревізії знайшли коло задної віськи сховок, а в ньому золоті мексиканські монети-пези, вартости $135,150. Митні інспектори кажуть, що вони вже від місяців шукали за шайкою, яка перевозить золото з Америки до Европи без дозволу уряду. Ці посилки мають на цілі захитати стабілізацію грошей в Европі. Приловлення посилки може мати великий вплив на міжнародні монетарні відносини.

БУРЕВІЙ ПОНАД ФЛОРИДОЮ.

Маямі, Флорида. — Два дні шалів на океані в околиці Флориди буревій, який остаточно перелетів понад південний кінець Флориди і пігнав у північно-західнім напрямі. На острові Куба згинуло від нього 11 людей, а шкоду нараховують на 10 мільйонів.

ВИГОЛОСИВ ПРОМОВУ НА СВОІМ ПОХОРОНІ.

Річланд Сентер, у стейті Висканзин. — Енох Джуел, який помер в неділю у 86 році життя, виголосив промову на своїм похороні. Ще перед пяти роками він наговорив промову до фонографічного рекорду і казав накрутити фонограф на похороні. У нім він висловив свою життєву філософію. Він теж за життя справив собі нагробний камінь, відфотографував себе біля нього і помістив світлину на камені.

Президент відкликає Маршала для складення звіту

Вашингтон, 5. жовтня. — Президент Труман несподівано візвав секретаря стейту Джорджа Маршала до повороту з Парижа до Вашинґтону для складення в суботу усного звіту про міжнародне положення. Білий Дім вияснює, що в цьому зазиві не треба добачувати жодної спеціяльної кризи. Сказано теж, що це сталося після довшої „письменної" розмови по телетипі, одначе самий факт, що президент перервав свою поїздку для передвиборчої кампанії, щоб відбути конференцію з секретарем стейту, звернув увагу дипломатичних кол.

ДОЛЕС ЗВІТУЄ ДЮЇЄВІ, ЩО ВІДНОСИНИ МІЖ АМЕРИКОЮ Й СОВЄТАМИ Є НАЙГІРШІ ВІД ПОКІНЧЕННЯ ВІЙНИ.

Олбені, Н. Й. — Відносини між Злученими Державами й Совєтами під теперішню пору є гірші ніж були колинебудь після війни, повідомив губернатора Дюїя Джан Фостер Долес, спеціяльний дорадник Республиканської партії в закордонній політиці. Долес бере участь у нарадах Асамблеї Обєднаних Держав в Парижі, одначе перервав на якийсь час свій побут в Европі, щоб повідомити особисто Дюїя про міжнародне положення. Він висловив погляд, що Росія тільки удає, що вона хоче згоди, а на ділі вона вживає всяких метод, щоб до згоди не допустити. Совєти вживають випробованої техніки у війні нервів, страшать Европу й світ новою війною і розголошують усім, що Америка не є таким приятелем, на якого можна здатися.

АМЕРИКА ПРОГРАЄ ХОЛОДНУ ВІЙНУ НА СХОДІ, КАЖЕ ВІЙСЬКОВИЙ ФАХІВЕЦЬ.

Бейон, Н. Дж. — Командир В. Т. Ґрінгалґ з Промислової Колегії Збройних Сил у Вашинґтоні остеріг, що положення Злучених Держав на Далекому Сході під теперішню пору є критичне. Він сказав це до студентів-офіцирів, які беруть участь в курсі економічної мобілізації в Школі Морського Постачання. „Впливи й престіж Злучених Держав упадають на Далекому Сході, а Захід ступнево програє холодну війну в Азії внаслідок своєї бездільности" казав Ґрінгалґ.

ҐУЗЕНКО СТАВ КАНАДСЬКИМ ГРОМАДЯНИНОМ.

Отава Канада. — Ігор Ґузенко колишній урядовець в совєтській амбасаді в Канаді став громадянином Канади. Він вславився в 1946 р. тим, що виявив світові й канадському урядові конспірацію Совєтів для викрадення атомової тайни.

ЧОРЧИЛ ТВЕРДИТЬ, ЩО КОРДОН АЗІЇ ТЕПЕР НА ЛАБІ

Лондон, 6. жовтня. — Винстон Чорчил забрав вчора голос в кампанії організування добровольців до помічної військової служби в Британії і твердив, що кордон Азії тепер є на ріці Лабі в Німеччині, підкреслюючи цілу загрозу, яка виринає з того для Британії та цілого цивілізованого світу.

400 НОВИХ УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ДО КАНАДИ

Дня 17. вересня виїхав з Бременгафен пароплав „Самарія", що везе до Канади біля 800 переселенців з-поміж скитальників, в тому біля 400 українців. В останньому одержано повідомлення з Канади, що транспорт з переселенцями вже приїхав. Між українськими переселенцями було чимало загально відомих осіб, як письменник Улас Самчук, б. редактор львівського „Діла" І. Німчук та інші.

МАНУЇЛЬСЬКИЙ НА ЛИСТІ СОВЄТСЬКИХ ШПИГУНІВ В АМЕРИЦІ.

Вашингтон, 6. жовтня. — З останцїх тверджень і доходжень в конгресовому Комітеті Не-Американських Дій виявляється, що представник підсовєтської України в ООД, „міністер" закордонних справ, Дмитро Мануїльський, є між підозрілими совєтськими шпигунами в Америці, які намагалися викрасти таємницю атомової бомби. Мануїльського враховується теж до тих представників в ООД в Лейк Сок-сес, до яких з великими підозріннями і застереженнями ставиться Еф Бі Ай. Мануїльський, як відомо, є ще чи не останнім холуєм, що були на службі Кремля та яких Кремль ще досі не зліквідував.

ГЕН. МАРШАЛ ПРОПОНУЄ ЗМІНУ ПОЛІТИКИ ЩОДО ЕСПАНІЇ

Париж, 6. жовдня. — Секретар стейту ген. Маршал запропонував британському секретареві закордонних справ Бевину та французькому міністрові Шуманові спільний виступ за скасуванням резолюції Загального Зібрання О. Д. з грудня 1946 року, на підставі якої обмежено дипломатичні стосунки членів ОД з урядом ген. Франка, відкликуючи амбасадорів з Мадриду. Бевин і Шуман мали поставитися з деякими застереженнями до пропозиції Маршала, побоюючись, що вшидка акція в цьому напрямку може знову викликати антагонізми між британськими лейбуристами та французькими соціялістами, які завжди дуже гостро виступали проти теперішнього режіму в Еспанії. З поінформованих джерел заявляють, що під час останньої розмови зі сенатором Ґорні ген. Франко мав домагатися в заміну за його повну військову співпрацю прийняття його країни до ОД та включення в плян Маршала. Сенатор Ґурні, що є предсідником сенатського комітету збройних сил, заявив у Вашингтоні після повороту з Еспанії, що він бачить безпосередню загрозу війни і тому домагається всебічних військових союзів з проти-комуністичними країнами, включно з Еспанією. Він вияснив, що під військовою співпрацею з Еспанією він розуміє не тільки американську допомогу еспанській армії, але „співпрацю в найповнішому розумінні".

Голод і тиф в Карпатській Україні

БУНТИ НАСЕЛЕННЯ; ЕНКАВЕДИСТИ ЗАМІСТЬ ХЛІБА.

Агентство ІПК подало минулого місяця таке повідомлення з Братислави, Словаччина: Останніми днями в трьох областях Карпатської України дійшло знову до численних голодових демонстрацій населення, викликаних катастрофальним харчовим положенням, що в кількох районах спричинило пошесть сипняка. Відповідальність за цей загрозливий стан покладає населення на совєтську владу, з наказу якої більшу частину врожаю вивезено з Карпатської України на Схід. З поінформованих кол заявляють, що ця безоглядна акція совєтської влади в конфіскаті карпатсько-українського врожаю диктується з одного боку станом совєтського господарства взагалі, а з другого совєтською военною підготовкою. У зв'язку з цим покликується на вістки, згідно з якими після спочатку нібито вдалої грошевої реформи і опісля малощо не панічного падання цін, в СССР знову забракло товарів і через те ціни знову зрівнялися з колишніми, а в багатьох випадках їх вже кількакратно перевищили. Демонстранти давали до зрозуміння, що населення не думає без опору зрікатися свого хліба. Згадується штучно викликаний Совєтами голод в Україні в 1933 році, в наслідок якого вмерло біля 10 мільйонів людей. В станньому теж повідомлено, що в Карпатську Україну прибуло близько 900 політичних комісарів, щоби втихомирити розбурхану людність.

МІСТА УКРАЇНИ НЕДОСТУПНІ ДЛЯ ЧУЖИНЦІВ.

Москва, 6. жовтня. (АП). — Московські власті видали додаткові вияснення в справі останнього повідомлення про обмеження рухів закордонним дипломатам. Тепер вони можуть виїхати з Москви тільки за окремим дозволом совєтських властей, а до багатьох міст і областей їм взагалі доступ закритий. Між „закритими зонами" для чужих допломатів називається м. і. Київ, Харків та цілий ряд інших міст в Україні.

КОМУНІСТИЧНА П'ЯТА КОЛОНА У ФРАНЦІЇ ДІЄ.

Париж, 6. жовтня. — Рівночасно зі збільшенням загрози военного конфлікту між західними союзниками і Совєтами, комуністична п'ята колона у Франції розгортає щораз більшу підривну роботу на послаблення цеї країни. В останньому комуністичні верховоди професійних спілок зорганізували генеральний страйк в копальнях вугілля і вчора вони постаралися, щоби страйк продовжувався. В наслідок страйку Франція тратить понад 150,000 тон вугілля денно, що відбивається на цілому господарстві країни.

СОВЄТИ В О.Д. БОЙКОТУЮТЬ ДЕБАТИ В СПРАВІ БЕРЛІНА

ЗАХ. ОБВИНУВАЧЕННЯ ПРОТИ СОВЄТІВ ЗА ЗАГРОЗУ ДЛЯ МИРУ ПОСТАВЛЕНО НА ПОРЯДОК НАРАД.

Париж, 6 жовтня. — Рада Безпеки О.Д. вчора більшістю 9 голосів проти 2 рішила поставити на порядок нарад обвинувачення західних союзників проти Совєтів за загрозу для міжнародного миру і безпеки у зв'язку з блокадою Берліна, а совєтські представники Вишинський і Мануїльський заповіли, що вони не братимуть участи в дебатах. Свою опозицію совєтські представники базували на твердженні, що розбіжності між окупаційними потугами повинні бути полагоджені на базі Ради міністрів закордонних справ та що Рада Безпеки не має права цих справ полагоджувати. Негайно після поставлення справи на порядок нарад Вишинський заповів, що совєтська делегація „не братиме участи в обміркуванні проблеми Берліна", а Мануїльський додав, що „Україна" не братиме участи в „дискусії" на цю тему. Між делегатами О.Д. тепер є запитання, чи совєтські представники тільки не братимуть участи в дебатах, чи взагалі не будуть на них приявні. Дебати мають початися в годині 10.30 сьогодні рано. Вишинський і Мануїльський самі відмовилися від дальших коментарів, але для них передбачується тільки три можливості поступування: 1. Взагалі бойкотувати наради й не приходити на них; 2. Приходити на наради, але в жодному разі не забирати слова і 3. Бути на нарадах, не забирати слова, але завжди голосувати проти, як прийдеться справу вирішувати. В своїй офіціяльній заяві про бойкот нарад в справі Берліна совєтська делегація твердить, що ці наради порушують 107 статтю чартеру О.Д. Стверджується, що ці останні події в Раді Безпеки та найближчі наради в ній цілком приковують увагу Генеральної Асамблеї і всі інші події відходять на дальший плян. Загально вважається, що перебіг і вислід дебат може бути рішальний, як для самої цеї світової організації, так і для дальшого розвитку подій.

ДЕЛЕГАТ СИРІЇ ЗАСНУВ ПІД ЧАС ВИСТУПУ ВИШИНСЬКОГО.

Париж, 6 жовтня. — Під час того, як совєтський представник Вишинський відповідав вчора в Раді Безпеки на заяву представника Сирії чому він голосуватиме проти совєтського становища в справі Берліна, сирійський представник, сиво-волосий Фаріс ель-Хоурі, рішив передріматися Вишинський намагався збудити його, заявляючи, що він „бажає йому доброго здоров'я", якщоб той міг його вислухати, але тільки французькому представникові Пароді, що сидів біля Ель-Хоурі, пощастило того збудити.

АВСТРАЛІЯ ПРОВОДИТЬ КАМПАНІЮ ЗА ДАЛЬШИМИ ДЕБАТАМИ НАД АТОМОМ.

Париж, 6 жовтня. — Не зважаючи на розбіжності між зах. союзниками і Совєтами в справі міжнародної контролі атомової енергії, які довели цю справу в безвихідну „мертву точку", австралійська делегація перебрала провід між малими країнами, домагаючися продовжування дебат в цій справі. Австралійський делегат остерігав вчора перед непередбачено грізними наслідками „закриття дверей" для дальших дебат.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПЛЯН ОДНОСТАЙНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАХІДНОЇ НІМЕЧЧИНИ.

Франкфурт над Майном, 6 жовтня (Ройтер). — Тут виявлено вчора загальні напрямні американського пляну військового управління трьох західних зон Німеччини після їх злуки. В самому управлінні цей поділ на зони практично перестане існувати і буде задержаний тільки при вдержуванні окупаційних гарнізонів. Саме військове управління малоб бути одностайне для всіх зон і в усіх випадках було б три-партійне, именно: американсько-британсько-французьке. Головною ціллю американського пляну є зменшити до мінімум окупаційні кошта. Німецьке самоуправління матиме великі законодатні і виконавчі повновласті.

ІТАЛІЯ СКАСУВАЛА ПОТРЕБУ ВІЗ ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ВІДВІДУВАЧІВ.

Рим, 6 жовтня. — Італійське міністерство закордонних справ повідомило вчора, що американські громадяни, які бажають відвідати Італію на „короткий час", в майбутньому вже не потребуватимуть консулярних віз і дозволів. Американські консуляти в Італії зі свого боку почали знову видавати візи для італійців, які бажають відвідувати Америку.

СОВЄТСЬКІ КОПІЇ АМЕРИКАНСЬКИХ СУПЕРФОРТЕЦЬ НАД НІМЕЧЧИНОЮ.

Берлін, 6 жовтня (АП). — Американські військові спеціялісти вчора вперше спостерегли над Берліном великі чотиро-моторові совєтські бомбардувальники, що мають бути копією американських Б-29. Ці бомбардувальники правдоподібно брали участь у військових маневрах.

МАРШАЛ ЗАПЕРЕЧУЄ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ВСТРЯВАННЯ У ФРАНЦУЗЬКІ СПРАВИ.

Париж, 6 жовтня. — Секретар стейту ген. Маршал вчора через місцеву американську амбасаду з цілою рішучістю заперечив повідомлення двох паризьких газет, мовляв Маршал і його республиканський дорадник Фостер Долес давали французькому урядові поради для стабілізації внутрішнього положення, щоби в той спосіб запевнити собі американську економічну і військову допомогу. В згаданих повідомленнях говорилося, що американці переконані, що тільки при співпраці де Голя можна б таку внутрішню стабілізацію Франції досягнути.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВЕ МАНЕВРУВАННЯ КРЕМЛЯ

Сталася подія, яка може мати далекосяглі наслідки. Цею подією є обвинувачення Совєтів Злученими Державами, Великою Британією та Францією за те саме, за що обвинувачувано Гітлєра, коли він був на верху сили і слави. Це вже не гостра виміна слів між совєтськими і західними дипломатами, це вже не газетні чи журнальні статті, чи радієві передачі. Це є формальне обвинувачення, предложене демократичними потугами Раді Безпеки Обєднаних Держав, на які треба цій установі дати відповідь.

Що цей крок демократичних потуг є дійсно важний, можна пізнати вже по самій реакції Кремля, а йому треба признати, що вміє відчувати і пізнавати небезпеку. Совєтам закидають їхні бувші воєнні союзники, що вони поломали договори, поступають незаконно та насильно й вживають грубої сили, щоб таким чином осягати свої політичні цілі. Більших закидів годі зробити, особливо, як вони поперті документами, доказами насильного загарбування чужих земель прямою дорогою, чи посередньою. За ці злочини демократичні потуги повинні б уже давно виповісти Совєтам війну, бо ж мирні протести не мали ніякого впливу, але демократії війну оминають. Тому взялися тепер ще за останню дошку рятунку, передаючи цю справу Обєднаним Державам.

Цей крок демократичних потуг є важний ще й з цього боку, що ввійшло якимсь чудом у моду говорити і писати тільки про конфлікт між Злученими Державами і Росією. Такі балачки це вода на кремлівський млин, бо таким способом зводиться проблему свободи в світі, загроженої всюди совєтською агресією і комуністичою пропагандою тільки до боротьби двох зі собою конкуруючих потуг. Ніби іде про те, хто з тих двох має мати перший голос у світі. Одначе Америка зовсім не береться панувати, ні чужі землі забирати. Москва бажала б, щоби було якнайменше мови про країни і народи, які вона силою підбила і тероризує, а щоб виглядало, що це тільки конфлікт між двома потугами, а це „капітастичною", що змагає до третьої світової війни, та „пролетарською", що є за мир. Обєднані Держави є найвідповіднішим місцем, щоб цю справу вияснити і наявно доказати, що Совєти мають проти себе всі свободолюбні народи, які тільки можуть висказувати свобідно свою думку і волю.

Москва відчуває, що справа в Обєднаних Державах стоїть зле та що вона там ніяк не може виграти. Тому пробує маневрувати і робити різні відступи. Раз спихає вину за конфлікт в Берліні на Злучені Держави, кажучи, що його ніколи не було б, якби Америка не відбудовувала Західної Німеччини, а другим разом твердить, що взагалі немає блокади Берліна. Одночасно дає ще до зрозуміння, що все це може бути наладнане при нових переговорах міністрів закордонних справ Злучених Держав, Великої Британії, Франції та СССР.

Було б величезною помилкою демократій, коли б вони дали Кремлеві змогу викрутитись ще й тим разом і так оминути осуду світової опінії. Совєтські злочини повинні бути в Обєднаних Державах прилюдно видвигнені, обговорені й осуджені. Не кажемо, що має бути далі, бо знаємо, що це не така легка і проста справа, але осуд таки повинен бути виданий.

Кампанія „Свободи"

Цьогорічну одномісячну кампанію за добровільну доплату до передплати „Свободи" започатковано під гаслом: Допоможіть „Свободі", допомагати вам. Це не без підстав і не без причин. Ви перегляньте тільки річник цеї газети і навряд чи натрапите на кілька чисел, в яких крім звичайного газетного інформативного матеріялу не було б ще будьякої кампанії. Як рік Божий, „Свобода" день-в-день б'е в усі дзвони, постійно пригадуючи нашій громаді її права і обв'язки, її потреби і можливості. Всі наші центральні і місцеві громадські організації та всі їхні пляни, задуми й імпрези починаються, звичайно, кампанією в „Свободі". Від цего бо залежить теж їх успіх. Спробуйте тільки безсторонно і без пересудів уявити собі, як виглядало б наше громадське життя, як виглядали б всі наші громадські, політичні, допомогові, організаційні, культурно-освітні і т. п. акції без цих кампаній у „Свободі". Тоді теж спробуйте уявити собі, як виглядало б наше громадське життя та сама наша громада взагалі без „Свободи". „Свободою" це наше громадське життя почалось на вільній американській землі понад півсторіччя тому, „Свободою" воно держиться і сьогодні і від „Свободи" воно у великій мірі залежатиме в майбутньому. Продовж цілого того часу „Свобода" рік за роком і день за днем зі самовідреченням та найбільшими зусиллями йде в авангарді нашої громади, всіляко допомогаючи їй. Тільки тепер та протягом одного місяця в році вона змушена сама звернутись за допомогою до цеї ж громади, щоби могти допомагати їй дальше.

„Свобода" офіціяльно є органом Українського Народного Союзу, а практично вона є органом американсько-української громади в найширшому розумінні того слова. Навряд чи є ще того роду газета в світі, яка була б під такою всебічною контролею громадянства, як є „Свобода". УНСоюз нараховує сьогодні вже понад 50,000 членів, отже практично в ньому згуртований весь свідомий і активний американсько-український загал. Цей загал через своїх делегатів на Союзових конвенціях кожних чотири роки і через своїх вибранців — головний уряд УНСоюзу кожного року визначає не тільки господарку, але й напрямок редакції „Свободи". Жодної завваги чи побажання широкого загалу своїх читачів Редакція „Свободи" не може пропустити без уваги, керуючись завжди волею та бажанням і інтересами більшости. Те саме в Адміністрації щоденника.

На минулій конвенції вже була справа очевидна, що на дотеперішній фінансовій базі „Свобода" не зможе вдержатся. Кожний читач „Свободи", що є членом УНСоюзу, платить за неї по 30 центів місячно, отже приблизно по одному центові за число. А члени Союзу становлять головну масу читачів „Свободи". Не-члени Союзу платять за „Свободу" по 7 долярів річно, отже не цілих три центи за число. Порівняйте це з усіми іншими, не тільки чужомовними, але й американськими газетами. Ці останні вдержуються головно з великої кількости оголошень, на що в жодному разі не може разраховувати „Свобода" не тільки як чужомовна, але в додатку й краєва газета, в якій місцеві американські фірми не мають інтересу оголошуватись. Проте, всі американські газети піднесли в останньому майже в двоє свою ціну, а Лос Анджелес Таймс підніс її вже до 7 центів і заповідається, що всі інші газети будуть змушені піти за цим прикладом. „Свобода", натомісць, зв'язана постановою конвенції, мусить залишитися практично одно-центовою газетою. У висліді, навіть при тій супер-ощадностевій господарці, що її змушена вести Адміністрація „Свободи", вона має річно майже 50% дефіциту. Річний розхід „Свободи" тепер виносить понад 100,000 долярів, тоді як з передплат вона не одержує половину того, отже 50,000. Частину ще „надробляється" оголошеннями, додатковими друкарськими роботами і т. п., але цим в жодному разі не можна навіть приблизно вирівняти бюджетового балансу.

Фінансові трудноші ставляють Адміністрацію і Редакцію „Свободи" в безвихідне положення, бо при теперішній дорожнечі вже й „в'язання кінців докупи" не допомогає; ці кінці занадто далеко один від одного. Проте, як Адміністрація, так і Редакція докладають усіх зусиль, щоби газету не тільки вдержати на дотеперішньому рівні, але її ще й постійно поліпшувати. Але як довго ще це щаститиме при таких фінансових трудношах? Як довго „Свобода" зможе виконувати свої завдання і обов'язки майже без фінансових засобів?

Відповідь на ці запитання мусить дати наше громадянство. Остання конвенція, залишаючи фінансову базу „Свободи" на такій самій висоті, як вона була ще 27 років тому, уповноважнила Адміністрацію звертатися кожного року продовж одного місяця до читачів за добровільною доплатою до передплати щоденника. У висліді і є ця жовтнева кампанія. Це не є те, що можна б назвати „жебраниною", чи проханням милостині Христа ради. Конвенція, ухвалюючи цю одномісячну кампанію кожного року, дала радше нашій громаді нагоду виявити добровільно своє розуміння своїх обов'язків, підтвердити чинно ту свою громадську зрілість, якої „Свобода" вже 55 років навчає.

Конвенція не означила точно цеї добровільної доплати до передплати, встановляючи тільки, що вона не повинна бути менша ніж два доляри. Проте, дефіциту „Свободи" не вирівняно б навіть тоді, якщоб усі читачі зложили таку суму. А тут йдеться не тільки про вирівняння дефіциту, але теж про бодай мінімальні фонди на те, щоби газету можна дальше поліпшувати, щоби можна збільшити цей менше ніж мінімальний штаб її безпосередніх робітників та поширити коло вільних дописувачів.

Тільки той, хто сам мав до діла з редакцією чи адміністрацією часопису зрозуміє, що це значить рахуватися при цьому з кожним центом в найповнішому розумінні цього слова. Ми нераз зустрічаемося з докорами, чому не зроблено того, чи іншого, чому „Свободи" не було в такій, або іншій репрезентації, чому представника „Свободи" нема в міжнародніх пресових клюбах, чому його нема на всіх важливіших громадських імпрезах і т. п. Але ви раніше подумайте, чи „Свобода" може це все зробити за того одного цента, що ви платите за число. Але навіть і в таких обставинах „Свобода" вриває тільки там, де це найменше відбилося б на вигляді і змісті та репрезентативному становищі газети. При цьому не можна забувати, що на самій тільки безпосередній роботі при газеті, праця „Свободи" ще далеко не вичерпується.

„Свобода" вже 55 років справді самовідречено та вірно служить своєму народові і своїй громаді. За ввесь той час вона ніколи не зверталась до цеї громади в своїй власній справі і якщо вона змушена робити це сьогодні, то теж робить це виключно з доручення громади. Тепер слово за тою ж громадою. Допомагаючи „Свободі", вона допомагає насамперед сама собі. Від висліду цеї кампанії залежить у великій мірі дальша доля „Свободи". „Свобода" завжди була така, якою її хотіла мати громада. Тепер це обов'язуватиме з подвійною силою і „Свобода" зможе бути тільки така, якою її громада хоче мати та як вона це виявить в теперішній кампанії за добровільною доплатою до передплати.

Микола Чубатий.

Скитальщина — пекуча національна проблема

Недавно в канадійськім „Новім Шляху" появилася стаття під заголовком „Справи, про які в нас не пишеться", на яку варто звернути увагу. Автором статті є інженер Андрій Палій, особа менше відома заокеанським українцям, натомість добре відома західним українцям. Інж. А. Палій, це незвичайно талановитий організатор економічного життя Західної України, дійсний творець могутньої коперативної молочарської організації „Маслосоюз", установи, що впродовж кількох літ дослівно з нічого розвинулася в мільйонову установу. Продукти західно-українського селянина, поступово перероблені, вміла вона кинути на закордонні ринки та тим стала гордістю західних українців, доказом їх конструктивних спосібностей у найважчих часах польської дійсности. Тому слова інж. Палія заслугують на це, щоб над ними застановитися.

Інж. Палій порушує справу скитальщини не зі становища гуманітарного, але зі становища інтересів української нації, отже як важну національну проблему. Скитальщина була досі трактована з становища гуманітарного, допомоги ближньому-українцеві. Одначе в ній криються такі важні інтереси нації, що тої проблеми не можна трактувати тільки в площині гуманітарній.

З огляду на це справа допомоги скитальцям мусить бути ведена плянову, пише інж. Палій. Не дрібна допомога, але переселення висувається на перший плян й то переселення по такому плянові, щоб з його реалізації вийшла користь для української нації. Тому переселення не можна пустити на самопас, щоб кожна одиниця одинцем видіставалася з таборів і губилася за океаном. Навпаки, повинна бути заведена черговість в еміграції. Повинні бути брані під увагу економічні та культурні інтереси нації. Автор переконаний, що коли б у нас ця справа велася по пляну, то нові емігранти напевно створили б цінні економічні вартости серед заокеанських українців та вартости культурні.

„Мусить бути розгорнена", пише автор, **„у всю широчінь ясна й чесна програма-ідея, яка має на меті не тільки розвязку одної важної національної проблеми, але рівночасно дає запоруку корисного вкладу капіталу в майбутнє тутешнього громадського життя".**

Це справді справа, про яку у нас не пишеться, а коли пишеться то під кутом виджешня порахунків особистих з тим чи другим урядником допомогових організацій, а не під кутом загрожених національних інтересів цілої нації. Тому думки інж. Палія ми підіймаємо з глибоким почуттям, що нині справа скитальщини є для нації в дуже загрозливім положенні.

Кожному ясно, що в Европі війна може спалахнути кожної хвилини. Ясно теж, що перший удар червоного опира зі сходу впаде на Німеччину, де згромаджене ядро української політичної еміграції з її провідною верствою — культурниками, економістами та громадськими діячами. Ця провідна верства поміж українською скитальщиною це найкращі представники української культури, українського економічного життя, тощо. Вибухне війна, так вони в першу чергу впадуть жертвою. Зробить це ворог української нації не з інших рацій, як з тих самих, що впродовж 30 літ нищив все, що було творче серед українського народу, що становить сіль української нації.

Річ природна, що провідна верства скитальщини це люди, що не мають сильних фізичних мязнів, не мають ваги, якої вимагають вибирачі робучої сили з-поміж українських скитальців. В додатку це люди старші, одначе духово для української нації величезної ваги. Урятування тих людей мусить бути першим завданням політичних та допомогових комітетів в Америці, Канаді та в країнах Південної Америки.

На ділі якнайскорший виїзд тих людей зі загроженої області, себто з Німеччини та й з Европи взагалі, навіть не береться під увагу. Акція допомогових зусиль зосереджується на спровадження 1,500 фармерських робітників до Мериленду, чи деінде, яких контінгент зокрема має бути старанно підбираний, щоб показати добрий приклад. Таке пишеться в европейській, еміграційній пресі.

(Докінчення на стор. 3-тій)

Ф. З. Квачицький.

КАПІТАН МІЛЯН ГАВРИЛОВИЧ

1)

У валєвській окрузі на березі ріки Колубари лежить більше село, зване Валєвська Камениця.

Громадяни цієї околиці живуть із плекання худоби, бо мають великі пасовища. А на соняшних горбах росте буйний виноград, захоронені з півночі листастими лісами. Живуть там по більшости старі поселенці, а кожний має якийсь шматок поля та пасовища — крім державних службовців, що, наче цигани, мусять, змінювати осідок і двічі до року.

Найстарший рід у цій околиці це Гавриловичі, стара попівська родина. Згідно з устним переказом присвячується в цій родині все бодай один член священичому званню від часів, як серби приняли християнську віру.

Теперішній піп Драгутин Гаврилович має більше як вісімдесять літ, та досі він здоровий і кремезний наче юнак. У парохії його дуже люблять. Жінка йому вмерла тому кілька літ. Їх пять синів і дочка вже забезпечені. Один є теж попом, другий адвокатом, третій лікарем, четвертий старшиною, пятий державним службовцем, дочка вийшла за управителя банку в Валєві, семий син, наймолодший Мілян, учиться в Чехії господарства. Він має перебрати велике родинне майно, тому батько вислав його на чужину, щоб навчився добре господарити та щоб набрав світового досвіду.

Сьогодні саме вдова по дякові, старенька Даниця, впорядкувала чистенько студентову кімнатку, бо його сподівалися. Писав, що приїде на вакації. Старий піп надягнув порохівник, личаки та вибрався назустріч синові, по якого вислав візок до Валева, останньої залізничої стації, а відтам є добрих чотири години їзди.

Люди, що вертаються кінно або пішки з міста, здоровлять старенького попа.

— Добро ютро, ґазда попо, куда? (добрий ранок (день) господарю попе, куди то?

— Назустріч синові Мілянові, чи не бачили ви його?

Як старець дістав заперечуючу відповідь, пустився в дальшу дорогу й дивився пильно вперед, чи не побачить пару коней, що везуть його наймолодшого сина.

Вийшов так може три милі, як біля млина при потоці побачив свої коні, що чвалом переїзджали. Серце забилося йому з радости й за кілька хвилин держав свого Міляна в обіймах.

— Ах, Міляне, як ти виріс у тій Чехії!

І справді! Юнак наче сосна, широкі плечі, високий, чорні кучері, очі темні-палкі. Всміхався.

— Що нового дома, тату? — питається син.

— Все по-старому, сину, чекаємо лише на тебе, я вже старий, тому пора, щоб ти перебрав господарство.

— На це ще досить часу, тату, ви здорові як дуб — відповів Мілян і розглядався по рідних нивах, яких не бачив уже кілька літ. Радів, що вернувся на батьківщину, та сам сумнівався, чи скоро привикне знову він, якому батько присилав часто гроші на удержання. Так привик до міського безжурного життя.

— Я був у Йована (брата адвоката) у Валеві, тату, та дістав письмо, що маю зараз зголоситися в команді в Білгороді. Знаете, він резервовий старшина й найправдоподібніше будемо мати війну з турками — вже пора, щоб ми відібрали назад нашу стару Сербію, Лазареву столицю — Скопле (нещасного сербського царя Лазаря побили турки на Косовому Полі 15. червня 1389 року й тоді Сербія втратила незалежність).

Старий серб перехрестився та сказав:

— Борони нас Боже від усякого нещастя.

Приїхали до дому. Все село прийшло привитати молодого Міляна, а дівчата не могли відірвати від нього очей.

— А то красунь цей Мілян, — перешіптувалися.

Мілян привитався з кожнм а дівачтам обіцяв, що завтра пополудні в неділю прийде затанцювати „коло" (сербський народній танок).

— Міляне, чуєш, ти оставив там дівчину? — питалася паламарнха Даниця.

— О, так, Данице, ще й скільки, може з двадцять — і Мілян показав їй гарні білі зуби.

— А є там гарні дівчата, християнки чи поганки? — допитувалася далі Даниця.

— Християнки, Данице, християнки, гарні, не такі запрацьовані, як наші. Та тепер скажи мені, що ти мені приготовила на „мезелук" (закуску)?

— А є, Міляне, курка, поросятко лечене на рожні, свіжа сметана, тож що хочеш, та найліпше буде, як принесу все.

І Даниця відійшла принести страви, на спогад яких Мілян іще в Чехії радів.

Розсівся вигідно за дубовим столом біля батька та „Кметя" (війта), попивав справжню домашню сливовицю, якої не забракло навіть у найбіднішій хаті. Сиділо їх тут у великій світлиці може з двадцять, учитель, економ (державний господар, якого обовязком є вчити селян раціональної управи ріллі) і селяни, що прийшли послухати оповідання Міляна, що є нового в світі та спиталися теж про своїх синів, бо два місцеві господарі мали синів-студентів у Празі.

Даниця принесла два маленькі лечені поросятка, три курята, сметану та хліб. Сливовиці вже на столі не було, тому економ пішов із попом до пивниці за нею та за вином.

Мілян розповідав цілі дві години людям про життя в Чехії, як там управляють поле та скільки збирають. Не хотіли вірити..

— Так, дорогі приятелі, одначе там і чотири рази до року підгортають буряки та кукурудзу.

Та це селянам не сподобалося, бо вони не знають, що то значить підгортати.

(Дальше буде).

КРАЇНА КВІТУЧОГО СОЦІЯЛІЗМУ

(К) Перед нами розложена політична карта Східної півкулі. На ній розмальована ярко червоною краскою величезна смуга з написом: СССР. Ота червона краска, барва крови, страшний символ тієї землі. Бо, направду, кожна її грудка напоєна сердечною кровю і сльозами. Залізна куртина, яку спустили криваві режисери, ніяк не закриє перед світом тієї страшної трагедії, яка вже тридцять літ тріває в советській тюрмі.

Два засоби має советська влада для побудови своєї держави: брехню і терор. Ними вона зліпила фундамент під свою понуру будівлю і ними вона постійно послугується. Ґаласливе калатало советської пропаганди тарахкоче без перерви дурну пісоньку про „щасливе, заможне, культурне життя в країні розцвівшого соціялізму". Ще такі наївні людоньки по цей бік залізної куртини, що прислухуються залюбки тій облудній пісонці та зітхають до червоного раю. Тимчасом советський громадянин, голодний, босий, прибраний у лахміття, тягне свої важкі тачки, та ще й плеще „з захопленням" у долоні „Хай живе батько народів", бо поза його плечима слідкують за ним ідкі очі гончих собак, що намагаються провертіти людину наскрізь, відчитати її найтайніші думки, та „переконати" по свойому про їхнє щасливе життя.

Даремне будете шукати правди в політиці, чи в економіці, чи в культурній ділянці советської держави. Основний державний закон, Сталінська конституція, дає вільну руку кожній союзній країні (нібн республиці!) оставати в союзі, або вийти з нього і створити самосвійну державу. Чому ж до сьогодні ніхто не забажав тієї самостійности, за яку інші нації складають стотисячні жертви крови? Невже держава советів завела такий ідеальний лад, що всі нації вдоволяє? Та ми знаємо дещо інше. Ми знаємо, що Совети нищать безпощадно навіть думку про яку небудь самостійність. Ми памятаємо комедію советського правосуддя, процес Союзу Визволення України, в якому потоптано цвіт української інтелігенції. Ми памятаємо жахливу різню українських інтелігентів по вбивстві Кірова за те тільки, що вони були українцями. Ми чуємо ще сьогодні гук пострілів Хвильового і Скрипника, що своєю кровю намагались змити гірку помилку свого життя. Нам стигне кров у жилах на згадку страшного голоду на Україні, викликаного злочинною рукою влади на те, щоби стоптати впертого, українського мужика, господаря на своїм полі. Нам розриває серце стогін нещасних засланців, знівечених у невольничих таборах праці. Але брехливе калатало далі тарахкоче про вільне, щасливе життя!

Яка ж правда в советській економіці та як виглядає заможне життя советської людини? Нині загально відоме, що звичайний советський громадянин, робітник чи селянин, ходить у лахміттях, що жінки убирають спідниці вшиті з мішків, що ноги завивають у шмати, бо немає взуття, що хусточка до носа то річ незнана в тій культурній країні, що огонь добувають способом доісторичної людини, кременем і кресалом, бо сірників нема, що за кусник чорного, гливкого хліба треба стояти пів дня в черзі, що на старі літа людина немає жадного забезпечення (...,і пошана старикам", співають большевики в одній своїй пісні!) Таких „досягнів" можна би назвати ще багато-багато. Комунізм у советській економіці то така сама брехня, як свобода в політиці. Нема комунізму! Нема і не буде! Є державний комунізм, який висмоктує кров робітника, висотує останні його сили, а відтак шпурляє його на смітник, як зужиту, непотрібну ганчірку. Протестувати проти поробощення йому не вільно! На те і є важкий советський молот, щоби вбивати в людині навіть думку про інший протемст. І так тягне вона своє важке ярмо, аж поки зломана владе по дорозі.

Яка ж правда в ділянці культури? Де є свобода віри, запоручена Сталінською конституцією? Чи большевики не поруйнували храми Божі, перемінивши їх на клюби пяної босячні чи на магазини? Сьогодні нібито є свобода віри, але знаємо, що на святині накладається височезні податки, які громаді не під силу сплатити. Як таке станеться, тоді товариші забирають дім Божий на свій ужиток. Знаємо, які величезні данини накладається і на священство. Знаємо, що греко-католицьку церкву переслідують як якусь злочинну, шкідницьку організацію. Знаємо, що тюрми наповнилися духовенством. Так виглядає свобода релігії. Большевики є консеквентні. „Релігія то опій народу", сказав батько большевизму, Ленін.

Не інакше мається справа і з большевицькою наукою. В першу чергу з її нежданою, виключно матеріялістичним підходом до розвязки всяких проблем. Так, наприклад, біологія апотеозує Дарвінівську теорію боротьби за існування в органічному світі як таку, що майже вповні вияснює процес еволюції, але ця теорія не вдоволяє біологів вільних країн, і вони вертаються до ідеалізму старого Лямарка, або ставляють свої власні теорії, без уваги на те, чи вони подобаються якійсь партії, чи ні. Правда понад усе. Та в теорії боротьби за існування большевицькі мудрагелі шукають певного, морального узасаднення своєї злочинної роботи.

Або берім другий приклад, як большевики набивають на своє копито закон спадковости. Вони приймають його, оскільки він відноситься до фізичних властивостей людини. Натомість, коли йде про спадковість деяких психічних властивостей, то цього вони зовсім не признають. І от, советська педагогіка ставляє засаду, що всі діти є однаково здібні до науки. Робить зі школи фабрику комуністичного виховання. А прецінь кожний батько чи мама знає, що їх діти різняться між собою вродженими здібностями.

Таквамо і від мистецтва вимагають товариші брехні. Вони вимагають від поета славословія на честь „генія людства", партії,, колгоспного невільництва, забріханої стахановщини, пофальшиваної історії. Від мистців тонів вони вимагають гимнів про щасливе життя. „Я не знаю іншої країни, де людина вільно так живе"... звучать слова такої одної пісоньки Який страшний глум над поневоленими, потоптаною людиною! Від мистців долота та пензля вони вимагають творчого захоплення при з'ображенні обличчя вусатого хижака.

Ось так виглядає советська „правда". Та кожна брехня, хочби яка велика, має короткі, слабі ноги, каже наша почвка, і на брехні далеко не зайдеш. І не поможуть ніякі залізні заслони. Советська брехня стає перед світом у цілій своїй гидкій наготі. Тільки світ наївних дається ще водити за ніс. Та прийде час, що й їм отворяться очі й буде їм гірке каяття, та не буде вороття.

НА БОРОТЬБУ З ДИТЯЧИМ ПАРАЛІЖОМ (ПОЛІО). — В східних стейтах ведеться тепер збіркова кампанія на допомогу Фундації Сестри Елизабет Кенні. Іде про те, щоб спосіб лікування Сестри Кенні міг бути застосований в лікуванні якнайбільшого числа дітей у східних стейтах. На картині бачимо Мисс Ширлі Асклонд з Шікаґо, що обзнайомлена з методою лікування Сестри Кенні, як ґімнастикує ногу дволітної К. Яренко. Картина зьята в Ню Кені Інституті Медичної Централі в Джерзі Сити, Н. Дж.

Скитальщина—пекуча національна проблема

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Замісць думати про ратування найціннішої частини української політичої еміграції зі загроженої области, допомогові чинники розгортають різні пляни видавничі, які до них на ділі не належать. Плянується закуплення фарми у Франції, в країні, не менше загроженій червоним заливом ніж Німеччина, без ясного пляну, хто мав би на цій фармі фармувати та яке відношення старших людей науковців, громадських діячів до невеликої фарми у Франції. Відомо, що Франція теж пускає тільки еміграцію зі сильними мязнями та з відповідною скількістю фунтів живої ваги.

Немає сумніву, що справа скитальщини настирливо домагається, щоб залишити дотеперішні способи поступовання відносно провідної верстви української скитальщини та повести її планове ратування. Справа української скитальщини це важна справа цілої української нації, а не справа чисто гуманітарної допомоги, тому її плянування мусять взяти в свої рук загально-національні організації в Америці, Канаді та країнах Південної Америки.

Ми розуміємо досконало, що на перешкоді в переїзді за море стоять труднощі іміграційних приписів і то сливе не до кожної країни. Одначе є фактом, що при сердечних та ідейних зусиллях українського громадянства за морем ті труднощі можна поборoти при допомозі прихильних нам американців, канадійців та других.

Новий закон про допущення скитальців до Америки з одного боку відкриває дуже широкі можливості для переїзду провідної верстви української скитальщини до Америки, а з другого боку при формалістичнім трактуванню майже замикає. Отже залежить це теж і від зусиль та плянованої акції американських українців. Берім для прикладу:

В Европі існує поважна група громадських діячів, що має право говорити в імені українського народу. По формальним приписам бюрократичного підходу їх приїзд тут виключений. Але якось інші народи мають в Америці вже десятки громадських діячів, що говорять тут за свій нарід. Одна із нюйорських радіостацій влаштовує раз у тиждень публичні інтервю з лідерами - втікачами різних народів Европи. Автора тих стрічок просили вказати українського лідера-емігранта з-під червоної окупації, але показалося, що тут такого нема.

В Америці вже нині є десятки вчених, письменників та мистців інших народів. Довідуємося, що справа переїзду еміграційного університету балтійських народів з-під Гамбурга до Америки вже засаднично вирішена та цей університет разом зі студентами та професорами буде вкоротці перевезений до Америки. Але і в нас існує в Німеччині еміграційний університет, яким теж треба конечно занятися та його перевезти в спокійне місце. Видно правно-еміграційні труднощі можна побороти, одначе в нас цего не робиться, бо немає ніякого плянування в розвязці української скитальщини; до того таких справ не можна полагодити в площині гуманітарної допомоги існуючих допомогових комітетів.

По моїй думці справа скитальщини, як важної національної української проблеми не є справою виключно гуманітарних установ, це справа ширша і так її мусять розвязувати американські, канадійські, аргентинські, бразилійські та інші заокеанські українці. Справа це нагла, що не терпить ніякого проволікання.

Допомогові існуючі Комітети нехай ведуть свою гуманітарну роботу так, як і досі. Роботи вони мають аж забагато. Одначе для окремих справ української політичної еміграції, важних зі становиська інтересів української нації, є покликані Конгресовий Комітет в Америці, КУК в Канаді, то що. Зглядно найрозумнішою розвязкою було б зробити Панамериканську Конференцію установою активною та допильнувати розвязки відповідних справ, в яких заінтересований ввесь український нарід.

Не час тепер застановлятися над справами, що ці люди будуть тут за океаном робити, коли їм в Европі грозить фізичне винищення. Прийдуть люди, прийдуть установи, так десятки громадських діячів прийдуть з ними нові проблеми, які мусять розвязувати заокеанські українці з американським розмахом, а немає справи, якої не можна б розвязати. Розвяжемо певно й цю справу. Перед заокеанськими українцями стоїть одно завдання, яке мусить бути розвязане негайно: **Провідна верства української скитальщини мусить бути вивезена в безпечне місце за море й то якнайскорше.**

БРИТАНІЯ ХОЧЕ СПЛАЧУВАТИ ДОВГ ПРИ ДОПОМОЗІ ПЛЯНУ МАРШАЛА.

Вашингтон. — Великобританія звернулася до ЕКА з проханням, щоб їй вільно було використовувати Плян Маршала на сплату довгів, затягнених в Америці, до висоти $250,000,000. В засаді Плян Маршала має бути використуваний на довготривалі проекти для видужання Европи.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАСС.

Зорганізовано Переселенчий Комітет.

Як по різних українських громадах, так і в нашім Бостоні зорганізовано Комітет Переселення наших скитальників до Америки. Організації, що групуються при українській прав. церкві, створили Переселенчий Комітет, до котрого приступили такі організації: православна - парафія, Тов. Запорозька Січ; Тов. ім. Коновальця, від. 238 У. Н. С.; Сестрицтво Пресвятої Покрови, Союз Українок, Дочки України і Ліга Православної Молоді. Ці організації прислали по два делегати, а нові еміґранти заступлені теж двома делегатами. Зпоза організацій є заступником гр. Григорій Музика, в екзекутивний комітет увійшли такі громадяни: М. Давискиба, голова; П. Мороз, заступник. Рек. секр. Д. Гаранжук; Д. Бортник, заступник рек. секр.; Т. Костецький, касієр; П. Попович, заст., І. Сілінський, фін. секретар; члени: И. Бербелицький, А. Шафранська, М. Берестецька, М. Прухніцька, А. Пащак. Референтом в англійській мові є студент прав Володимир Берестецький.

Інші організації, які існують у Бостоні і хотять помогти своїм братам, проситься прислати своїх відпоручників на наступні наради.

Ми свідомі свого національного завдання і тому приступаємо до справи, котра нас болючо торкає. Коли б ми заспали цю справу, то на нас буде тяжіти великий народний гріх. Не можна приглядатися з заложеними руками, як тисячі найкращих синів і доньок України гинуть у змаганнях до волі.

Комітет задумує устроїти різні імпрези, щоби тим способом дістати потрібні фонди. Можна передбачити, що треба буде також помогти тим новим еміґрантам, що прийдуть до Америки, заки ще дістануть працю.

До рук Комітету склали жертви громадяни: Іван Загоруйко з Бурлінґтон, Вермонт і Захарій Рак по $10; Григорій Музика $5; Д. Кузь $3; М. Давискиба і П. Боднар по $2; по $1: о. В. Каськів, П. Мороз, С. Бойко, П. Кучер, Д. Сілінський, А. Шафранська, А. Шмарш, А. Горчаковська, К. Штогрин, Т. Драгош, А. Бербелицька, И. Бербелицький, Т. Матукас, М. Захаркевич, А. Бегиза, К. Томаш, Г. Зварич, К. Бортник, С. Клюка, В. Мигован, С. Ярош, І. Зінько, А. Осадся, С. Медвідь, П. Попович, М. Шедлівська, В. Гримак, Т. Хархут, М. Школяр, А. Мусяловський, Д. Френчко, А. Гапанюк, М. Терлецький, С. Чопик, Е. Мусяловська, Т. Музика, В. Мигован, К. Зінковська, І. Матейко, М. Школяр, Г. Комарніцька, А. Комарніцька, М. Козулькевич, М. Сороцький, С. Кучер, И. Начас, П. Улашкевич, М. Берестецька, І. Купчик, І. Довганчук, Г. Біловіцька, Г. Костецький, А. Виноградник, М. Давискиба, І. Виноградник. Інші зложили дрібні жертви. Разом $90. Просимо надалі піддержувати комітет.

За Переселенчий Комітет:
М. Давискиба.

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

На памятник замученим політичним вязням.

Дня 19. вересня відбулося в залі Українського Клюбу в Бетлегемі віче, на якому промовили два новоприбувші скитальці з краю: директор Васильців і д-р Ю. Химинець. Директор Васильців розповів присутним про ті події, що відбулися в краю, особливо на українських землях під Польщею, почавши від Листопадового зриву 1918 року. Докладніше зупинився доповідач над першою большевицькою окупацією західньо - українських земель в роках 1939-41, яку він сам перебув. Бесідник представив присутним переконуючими прикладами большевицьку небезпеку для українського народу і взагалі для всього цивілізованого людства.

Другий доповідач, д-р Ю. Химинець, розповів про долю українського народу під німецькою окупацією в часі другої світової війни. Він заторкнув два моменти: насильне забирання українців на примусові роботи до Німеччини і тюрми та концентраційні табори в Німеччині. Це були головні два засоби якими гітлерівська Німеччина послуговувалася в поборюванні українського самостійницького руху.

Мало українських політичних вязнів залишилося при житті, бо не всім судила доля перебути надлюдські знущання німецького Ґестапо. Багато з них згинуло з виснаження і голоду, а яких 8,000 українських політичних вязнів спалено в крематорії в Фльосенбурґу.

Українські політичні вязні, зорганізовані в Лізі Українських Політичних Вязнів в Мюнхені, задумали збудувати у Фльосенбурґу тривалий памятник, щоби вшанувати тих, які положили свої голови на жертівник України. До цього часу Ліга Українських Політичних Вязнів збудувала національну нагробну плиту; яка стоїть в ряді 26 національностей, що знайшли там вічний спокій. Дальше запланована побудова величного памятника в т. зв. Долині Смерти, де вже стоять подібні памятники майже всіх національностей.

Кошти такого памятника перевищають власні фінансові спроможності Ліги Укр. Політ. Вязнів, тому Центральне Представництво Української Еміґрації дало свою згоду на переведення збірки на цю ціль між українським громадянством.

Присутні на вічу, заслухавши доповіді про долю українських політичних вязнів зложили на побудову памятника $66.75.

Жертвували; по $5: В. Пухта, П. Голубенний, В. Кафарич, Ю. Загвоцький; І. Божак $4; по $2: М. Гриньків, М. Хома, І. Віхоть, І. Біленький; Івашків $1.25; по $1: о. М. Колтуцький, В. Загвоцький, І. Малицький, В. Мич, М. Каспріяк, Григораш, Бутрин, Кіндзерська, Гонтарик, А. Тимків, Меньо, Васильців, Тимків, Діл, Станівська, Д. Коростинський, Ганусич, І. Явний, М. Віхоть, Вовк, К. Копчук, М. Рибак, В. Гетманюк, А. Кубарич, д-р Химинець, М. Заблоцька, М. Брус, І. Швець, І. Мандрига, В. Гонтарик. Решта дрібними. Разом $66.75.

Комітет.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. Б., Обурн, Н. И. — Ваші завваги дуже слушні. Ми теж думали над цею справою. Це властиво належить до Українського Конґресового Комітету. Справа важна, але до неї треба підходити дуже дипломатично, щоби була вислухана там, де про це рішають.

Комітет, Бетлегем, Па. — Спис жертводавців буде проголошений. Ціль благородна, хоч на нашу думку було б доцільніше рятувати наразі тих політичних вязнів чи інвалідів, що ще живі, а будову памятника відложити на пізніший час. Теж думаємо, що краще посилати збірки до наших центральних Комітетів, що займаються справами допомоги українській скитальщині, очевидно з виразним порученням, щоб вислати жертву на ту чи другу ціль і на цю чи другу адресу. Наш досвід з довоєнними подібними збірками переконує нас, що так краще з різних оглядів і до цього ми наклякали ще перед війною.

ЩЕ ЇМ ЗАМАЛО БОРОТЬБИ!—В Китаю ведеться, як знаємо, від довгих літ завзята громадянська війна. Видно, що китайцям ще замало цеї боротьби, коли так залюбки приглядаються боротьбі двох канарків, як це бачимо на картині, зняти в Шангаю. Така боротьба кінчиться звичайно тої, коли один канарок відступить, або коли котрийсь з власників тих канарків її не припинить. Канарок, що добре бореться, вартує $25 в американській валюті.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

16,342 Сенів Богдана с. Миколи і Параски з Дрогобича від Постойко Віктора.

16,343 Кулеба Парасковії зам. Заяць д. Петра і Магдалини з с. Гаї (Бережани) від Клецор Михайла.

16,344 Довгопалий Сергія с. Матвія від Шпак Луки с. Семена з Вел. України.

16,345 Кіндрав Олександра с. Якова Карповича з Городецьк. губ. від сестри Кіндрав Розалії.

16,346 Шемет Василя з с. Собичі (Чернигівщина) від Маник Сергія.

16,347 Поляк Гринька с. Степана з с. Тростянець (Бережани) від Поляк Романа с. Томи.

16,348 Вовк Василя з с. Вислока Горішного (Сянік) від Вовк Івана.

16,349 Шавалюк Михайла, Степана, Павла і Катерини з с. Криве (Радехів) від сестри Мусій Марії, з дому Ткачук.

16,350 Шнайдер Андрія, Василя з с. Ново-Селиця, Порог Василя, Андрія з с. Джуров і Луканюк всі зі Снятина пошукує їх Росс Василь з Америки. Просить таборові управи проголосити по таборах. (голоситися на ч. 16,350).

16,351 Цокало Наталії зам. Яроні з с. Кялтви від Цокало Віталія.

16,352 Ціхоцький Петра з Зарік з с. Селиська (Березів) (біля Динова) від Ціхоцький Йосифа с. Івана.

16,353 Куц Сандика, Романового і його дочок Анни, Марії і Катерини від Куц Марії зам. Небесна д. Прокопа.

16,354 Лешай Михайла і Олекси з с. Теплиці (Ярослав) від Лешай Марії зам. Пекляк д. Степана.

16,355 Лахман Павла, Перевезря Якима з с. Велика Березянка від Чава Давида.

16,356 Гризяк Дмитра, Івана з Рави Руської від Вишинський Теодора.

16,357 Куделич Романа з с. Воля Якубова (Дрогобич) Михалкевич Івана з с. Пруси (Самбір) від Матич Теодора.

16,358 Шокорчук Лаврика с. Андрія з с. Майдан Лабунь (коло Шепетівки) від Шокорчук Федора.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Повідомляємо, що місячні збори Тов. Дністер, від. 361, відбудеться в суботу, 9-го жовтня, точно в год. 8. ввечір, в церковній гали, 28 Іст 7. вул. Просимо всіх членів і членщь прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. — За уряд: В. Павлів, предс.; Н. Левкович, кас.; П. Кучма, фін. секр.; С. Левко, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Збори 204. відділу відбудуться як що місяця в другу суботу в місяці, в суботу, 9. жовтня, в год. 8. ввечір, в галі укр. прав. громади, 334 Іст 14. вул. В інші суботи кожного місяця є тільки збірка вкладок. То все було сказано членам на річних зборах і проголошено в Свободі від трьох літ. Тої тактики відділу повинні придержуватися всі члени відділу. Наш відділ не має осібної канцелярії на полагоджування справ в тому часі, як членові того захочиться, бо на це є всі суботи в місяці. У важних справах, напр. смерти члена, треба звернутися особисто, листовно, або телеграфічно до секретаря відділу на адресу: Nicholas Blyznak, 351 Madison St., New York 2, N. Y., тоді всі нарікання щезнуть. — Уряд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Укр. Зап. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх членів і членщь, що тригквартальні збори відбдуються в суботу, 9. жовтня, в годині 8. ввечір, в церковній гали при 7. вул. Обовязково всі члени мають явитись на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. — За уряд: Й. Марків, предс.; М. Кравчук, кас.; К. Коваль, фін. секр.; І. Серединський, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Подаємо до відома всім членам Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 375, що місячні сходини відбудуться в неділю, 10. жовтня, в годині 1. після полудня, в залі Укр. Клюбу при Френклин ул. Зазначуємо, що всі місячні сходини в зимовій порі відбуватимуться все в неділю, а не в суботу. Зі згляду на короткий вже час до кінця року, прохаємо всіх членів вирівнювати свої вкладки. — За управу: Г. Дорожовський, гол.; В. Василюк, скарб.; П. Іваш, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. жовтня, в год. 12. вполудне, в Домі Від. У. Н. С., 843 Н. Вестерн Еев. — Уряд.

КЛІТЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 102, відбудуться в ниділю, 10. жовтня, зараз по другій Сл. Божій, в гали церковній, 2280 В. 7. вул. — За уряд: Н. Декан, придс.; В. Жук, кас.; Н. Бобечко, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. жовтня, точно в год. 2. пополудні, в Горожанськім Домі. Просимо всіх членів бути приявними, бо є важна справа до полагодження. — В. Новак, сикр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 11. вересня 1948 року померла в 54. році життя

МАГДАЛЕНА ВОЙТОВИЧ,

членниця Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94 У. Н. Союзу в Гемтремк, Міш.

Покійна походила з села Сапова, пов. Підгайці, Зах. Україна. Полишила в смутку мужа Петра, два сини Павла і Іван, дочку Зофію Бробзовську, сестру в Евоні та одну внуку.

Похорон відбувся 14. вересня з каплиці погребового заведення при участи родини, членів та знайомих до церкви Неп. Зач. Пр. Діви Марії, а відтак на цвинтар Мавнт Олівет. — В. Й П.!

В. Крушельницький, секр.

Дня 24. вересня 1948 року помер у 54. році життя

ІВАН ГНАТИШАК,

член відділу 230 У. Н. Союзу в Йонґставн, О.

Покійний походив з села Мацирада, пов. Мостиська, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Катерину, двох синів Володимира і Івана, дві дочки і зятів.

Похорон відбувся 28. вересня з похоронного заведення і з укр. катол. церкви Пресв. Тройці при участи родини, знайомих і членів відділу 230. Поховано на катол. цвинтарі в Йонґставн, О. — В. Й. П.!

І. Павловський, секр.

ПОШУКУВАННЯ

СЕМЕНЮК МЕЧИСЛАВ пошукує МИНОКА ВАСИЛЯ, котрий находиться в Америці від 1920 р. Хто про нього знає, або він сам, хай голоситься на адресу:

M. SIEMIENIUK
c/o G. Carlson
Ex. Gang C. P. R., Nelson, B. C.
Canada

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ТАРЗАН, ч. 1943. „А тепер проживайте в мирі".

Підкинений вгору Гідзел полетів півколом взад, а потім впав на гострий кінець виростаючого сталагміту. І так дикий пірат, як жив мечем, так і згинув від природного меча.

Потім Тарзан побіг на ратунок Неди. Він відвязав її і спустив надол у рамена її приятелів.

Із свого хвилевого підвищення пан джунглів промовив до щасливої товпи: „А тепер проживайте в мирі, вільні від гнету. Вибирайте собі товаришів життя, як це у нас буває.

Коли ж вони хотіли йому скласти подяку, малпочоловік щез так таємно, як таємно він недавно їм з'явився.